

Nekatere značilnosti reforme vzgoje in izobraževanja

Reforma vzgoje in izobraževanja ima izhodišča v konceptu permanentnega izobraževanja delovnega človeka za njegovo samoupravno družbeno nalogo in proizvodne funkcije. Zato ob izobraževanju za delo (ki predstavlja celoten kompleks izobraževanja pred vključitvijo v opravljanje opravil in nalog v združenem delu) in ob izobraževanju ob delu (ob rednem opravljanju delovnih nalog tudi usposablja) postavljamo v ospredje zlasti izobraževanje iz dela, ki naj poteka v skladu z interesi posameznikov, programi razvoja organizacij združenega dela ter družbenimi razvojnimi potrebami.

V takih okvirih je nastajal tudi zakonski zapis usmerjenega izobraževanja. Predstavlja naj bi vsebinsko nadaljevanje zakona o osnovni šoli in uveljavljati tudi določila zakona o svobodni menjava na področju vzgoje in izobraževanja.

Ko razmišljamo o vzgoji in izobraževanju v usmerjenem sistemu pogosto pozabljamo na izreden pomen osnovne šole, ki ob vedno večjem vraščanju v življenje in dejavnosti v krajevni skupnosti daje šolajočim pomembne razsežnosti nadaljnjega razvoja. Oblika celodnevne osnovne šole predstavlja neposredno podlago usmerjenega izobraževanja, katera po eni strani krepi marksistično zasnovanost in omogoča paleto pedagoških prijemov, hkrati pa ob krepitvi političnih in socialnih znanj daje mladini izhodišča za lažje razumevanje proizvodnih odnosov. Krepitev osnovnošolskih znanj bo omogočala uspešno vključevanje mladih v usmerjeno izobraževanje. Pedagoški delavci v osnovnih šolah bodo morali dati poudarek na individualizacijo in specifikacijo v delu s šolajočimi.

Poklicno usmerjanje je velika, trajna in sistematična naloga tako pedagoških kot strokovnih delavcev v šolstvu in strokovnih ustanovah. Poklicno usmerjanje pa bo uspešno le ob tesnem sodelovanju z organizacijami združenega dela in ustreznimi službami v njem.

Usmerjeno izobraževanje zajema celoten sistem izobraževanja in vse vrste izobraževanja. Del usmerjenega izobraževanja predstavljajo tudi programi srednjega izobraževanja. Predlog zakona opredeljuje tri programe in sicer:

- program za pridobitev izobrazbe ali srednji program (ki bo vseboval zaokroženo splošno in strokovno teoretično izobrazbo ter praktično znanje in bo zagotavljal sposobnosti in spretnosti za začetek dela – trajal bo od 2 do 4 let); to so programi bivših gimnazij ali srednjih šol ali programi nadgradnje.

- program za izpopolnjevanje (bo omogočal razširjanje, poglobljanje posameznih sestavin pridobljene izobrazbe kot tudi razvijanje spretnosti in sposobnosti v okviru že pridobljene izobrazbe).

- to so programi bivših delovodskih šol ali skrajšani programi (bodo krajši – 2 letni – in bodo omogočali pridobivanje posameznih strokovnih znanj ter razvijali sposobnost in spretnosti za opravljanje določenih del in nalog v proizvodnem delu. V slednjem programu se bodo vključevali tudi mladi z nepopolno osnovno šolo). Razlika med programi srednjega izobraževanja in skrajšanimi programi je

le v zahtevnosti in trajanju in ne v kvaliteti vsebine.

Šolajoče pa čaka prav pri odločanju za usmeritev odgovorna naloga. Odločiti se bodo morali za usmeritev znotraj katere bodo dosegli rezultate na različnih stopnjah, kar bo predvsem odvisno od njihovih uspehov v vzgojno-izobraževalnem procesu.

V zakonskem tekstu je poudarjen pomen nadaljevalnega izpita, kot splošnega pogoja nadaljevanja v visoko izobraževanje. Dejansko bo opravljala institucija nadaljevalnega izpita selektivno vlogo in omogočala diferenciacijo med znanjem, ki je potrebno za vključevanje v delo in znanjem, ki je potrebno za uspešno nadaljevanje na visokem izobraževanju. Nadaljevalni izpiti pa bo tudi krepko zavrli prehajanje med usmeritvami, saj ga bo potrebno opravljati na centru usmerjenega izobraževanja, na katerem se poučuje usmeritev, v kateri se bodo želeli učenci šolati na visoki stopnji.

poklicev – posebno pa prakso. Delovna praksa, ki bo organizirana v prvem in drugem letniku usmerjenega izobraževanja v organizacijah združenega dela, postavlja prednje velike naloge saj bodo morale OZD pripraviti do februarja 1981, ko bo stekla delovna praksa, programe za njeno izvajanje v organizacijah združenega dela, izbirati in pedagoško usposobiti inštruktorje za prakso in zagotoviti primerno delo za praktikante oz. tudi ustrezno nagrado po opravljenem delu.

Dejansko bo uveljavitev sistema usmerjenega izobraževanja odvisna od kvalitete v združenem delu, v katerem morajo reorganizirati kadrovske službe in planirati oziroma razmišljati o razvoju le v tesni povezavi s kadrovskim potencialom, katera bo usmerilo v svojo dejavnost mehanizmi kot so študentska politika (zanimivo bo videti, koliko organizacij združenega dela bo upoštevalo dogovor o skupnem razpisu izobraževalnih in kadrovskih študentskih), zagotavljanje materialnih in drugih pogojev za razvoj izobraževanja v določenih strokah, itd.

Ob pripravljanju kadrovskih planov v združenem delu pa bodo morale organizacije združenega dela pripraviti programe za izvajanje pripravništva in za nadaljnjo izpopolnjevanje že zaposlenih delavcev. Slednji delavec mora najti možnosti in perspektivo v izobraževalnih programih in si postaviti cilj v izobraževanju.

Pred organizacijami združenega dela je naloga, da sklenejo samoupravni sporazumi, s katerimi se bodo kot uporabniki sporazumeli z organizacijami izvajalcev o medsebojnih pravicah in obveznostih. Žal pa v predlogu še ni prenešana ideja o šolinah, katera predstavlja enega od anahronizmov usmerjenega izobraževanja.

Tudi o »drobnih« novitetah v izobraževalnem sistemu bi se dalo marsikaj zapisati – od javnega ocenjevanja z vpisom ocen v indekse udeležence usmerjenega izobraževanja in možnostjo ugovorov na ocene do novosti pri pedagoških delavcih v usmerjenem izobraževanju. V predlogu so določbe, ki urejajo dejavnosti domov učencev in študentov, na novo pa so oblikovana določila o vzgojnih ukrepih, ki jih izreka komisija pedagoških delavcev in učencev.

Zakon o usmerjenem izobraževanju moramo uveljaviti v delovnih organizacijah, pa bo verjetno tudi izvajalski del bolj uspešen v njegovi uresničevanju.

JANKO PUČNIK

Delavci in reforma

Družbena reforma, katero bi nekateri želeli omejiti na zgolj prilagajevanje vzgoje in izobraževanja združenemu delu, predstavlja nadaljevanje preobrazbe naše družbe in dopolnjuje cilje zakona o združenem delu.

Ključno vlogo v tej reformi imajo delavci v združenem delu. Kolikor bolj bodo nosilci samoupravnega načrtovanja lastnega in širšega družbenega razvoja, kolikor več bodo v krajevnih skupnostih povezovali svoje delovno-proizvodne potrebe s širšimi kulturnimi, kolikor bolj bodo preko interesnega organiziranja vplivali na zadovoljevanje osebnih in skupnih družbenih potreb po izobraževanju in drugem, toliko širše se bodo kot delavci v organizacijah združenega dela in občani v krajevnih skupnostih uveljavljali kot sub-

jektu razvoja vzgojno-izobraževalnega sistema in družbene reforme.

Delavski razred in delovni ljudje bodo morali v tem obdobju dosledno poskrbeti za smelo slovo od vseh liberalističnih, tehnokratsko-pragmatičnih pogledov in navad v vzgojno-izobraževalni praksi ter predvsem proračunske logike in načrtovanju vsebine in oblik vzgoje in izobraževanja. Vrsta protislovij, ki jih nosi samoupravno konstituiranje združenega dela, ima tudi vzgojno izobraževalno področje. Razreševanje je mogoče le ob učinkovitih delegatskih odnosih. Ključni vzvod v usmerjenem izobraževanju pa je ustrezna povezanost delegatov, uporabnikov v različnih samoupravnih organih z delegatsko bazo v združenem delu.

J. Pučnik

Starši in učenci še slabo informirani

Bežigraski komunisti so že v pomladi 1979 pregledali razmere v izobraževalnih ustanovah in opozorili na nezainteresiranost organizacij združenega dela. V akcijskem programu, sprejetem na občinski konferenci ZKS Bežigrad so komunisti kot eno najpomembnejših nalog izpostavili kontakt med šolami in združenim delom. To stališče so uresničile vse srednje šole, ki so do junija 1979 izvedle razgovore z uporabniki kadrov in jih seznanile z razvojnimi možnostmi posameznih usmeritev.

V jesenskem obdobju je komisija za vzgojo, znanost in kulturo spremljala urejevanje svobodne menjave z zakonom o svobodni menjavi na področju vzgoje in izobraževanja, predvsem pa se je ukvarjala z uveljavljanjem zakona o osnovni šoli in povezavi osnovne šole z dejavniki v krajevnih skupnostih. Aktivni komunisti delavcev v VVO in osnovnih šolah je sprejel dogovor o uresničevanju zakona o osnovni šoli predvsem s poudarkom na krepitvi interesnih dejavnosti.

Aktivni komunisti delavcev v osnovnih šolah in VVO se je sestel tudi ob problematiki usmerjenega izobraževanja. Člani aktiva so opozorili, da je izredno slaba informiranost staršev in osnovnošolcev. Aktivni komunisti je sprejel sklep, da apelira na komuniste v sindikatih, ki morajo nemudoma pričeti z akcijo informiranja in

prilagoditve usmerjenega izobraževanja. Ugodno so bili ocenjeni programi informiranja staršev in učencev, ki bodo izpeljani do konca meseca marca. V sedanjem trenutku se odpira vrsta vprašanj med drugimi tudi dilema, kako povezati osnovnošolsko izobraževanje z usmeritvami, kako dobiti iz združenega dela kar največ informacij in druge. Pedagoški delavci so menili, da bodo morali v tem obdobju nameniti obilo pozornosti usmerjanju učencev.

V torek, 18. marca, je bil seminar za sekretarje osnovnih organizacij ZK v VVO, osnovnih in srednjih šolah. Osrednji temi seminarja sta bili namenjeni usmerjenemu izobraževanju in pojavom religije med šolsko mladino. Sekretarjem osnovnih organizacij ZK je o problemih usmerjenega izobraževanja spregovoril Marjan Jelen, ki je posebno poudaril pomembnost izobraževanja, odgovorne naloge osnovnih šol in zadolžitve združenega dela predvsem na področju kadrovskih planov, priprav programov prakse in inštruktorjev prakse. Na seminarju je bil sprejet dogovor, da se mora v desetih dneh obvestiti vse organizacije združenega dela o nalogah v usmerjenem izobraževanju.

Komisija za vzgojo in znanost pri OK ZKS Bežigrad, ki je zasedala v petek, 21. marca, je prejela operativni program dela v akciji uveljavljanja usmer-

jenega izobraževanja. V programu so posebej poudarjene naloge sindikatov pri razgovorih s predstavniki združenega dela, naloge SZDL v aktiviranju sekcij za vzgojo in izobraževanje pri krajevnih konferencah SZDL in informiranju osnovnošolcev, ki ga organizira občinska konferenca ZSMS. O usmerjenem izobraževanju bodo spregovorili komunisti neposredni proizvajalci v okviru svojega aktiva in komite OK ZKS, ko bo obravnaval uresničevanje akcijskega programa usmerjenega izobraževanja.

Predavanja na osnovnih šolah

Na podlagi akcijskega programa javne razprave o usmerjenem izobraževanju, ki ga je sprejelo predsedstvo mestne konference SZDL Ljubljana, je občinska konferenca ZSMS Bežigrad organizirala predavanja za vse osme razrede osnovnih šol v naši občini. Predavanja so bila med 17. in 26. marcem, predavatelji pa so aktivni mladinci predvsem iz srednjih šol.

Mladinci na posameznih osnovnih šolah so pokazali veliko zanimanje za ta predavanja. Pedagoški delavci po svojih močeh pomagajo pri izvedbi posameznih predavanj. Toda kljub dodatnemu usposabljanju za ta predavanja, mladinci ne morejo v celoti odgovoriti na vprašanja učencev, ker za to niso dovolj strokovno usposobljeni.

Socialne delavke in psihologinje na osnovnih šolah so učence sproti obveščale o objavah v dnevnem tisku. Kljub temu pa so bili učenci zmedeni od nekaterih dezinformacij, ki so se širile v zvezi s predlogom zakona o usmerjenem izobraževanju; na primer: da bo šola desetletka, da bodo v prvih dveh letnikih programi izobraževanja enaki in podobno. Nazadnje niso vedeli, komu bi verjeli, kar je predavateljem oteževalo delo.

Zanimalo jih je tudi, zakaj v sistemu šol ni visoke šole za telesno kulturo, kaj bo v prostorih posameznih gimnazij. Bili so proti 38. členu, ki vpeljuje šolnino in 79. členu, ki pravi, da se bodo učenci izobraževali 42 ur tedensko oziroma 44 tednov letno. Všeč pa jim je bilo, da daje predlog zakona učencem večje možnosti za samoupravljanje.

Predavanja so potekala v obliki pogovora, kar je mladincem omogočilo, da so povedali to, kar mislijo. Na koncu so prišli do zaključka: predlog zakona je dober, potrebno ga bo v praksi še dopoljevati.

DUŠAN PETERC
SAŠA GALONJA